

Kosmaczewski, Jerzy

Rozwój i działalność jednostek organizacyjnych Filii Politechniki Warszawskiej w latach 1967-1977

Notatki Płockie 22/5-93, 11-22

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rozwój i działalność jednostek organizacyjnych Filii Politechniki Warszawskiej w latach 1967—1977

Wraz z rozwojem Filii PW w Płocku rozwijały się, krzepły i umacniały poszczególne jej części składowe — oddziały (obecnie Instytuty), zakłady, zespoły oraz inne jednostki tworzące wspólnie strukturę organizacyjną Filii.

Artykuł niniejszy, w sposób możliwie syntetyczny, przedstawia powstanie, rozwój i działalność wyżej wspomnianych jednostek organizacyjnych płockiej placówki naukowo-dydaktycznej:

1. ODDZIAŁ INŻYNIERII LĄDOWEJ

Pierwszym Oddziałem Filii PW w Płocku, który rozpoczął proces dydaktyczny we wrześniu 1967 r., był Oddział Inżynierii Budowlanej. Rozpoczęło w nim studia 63 studentów pochodzących głównie z Płocka i regionu płockiego, chociaż nie zabrakło wśród nich także studentów pochodzących z innych regionów kraju. Egzaminy wstępne przeprowadzone zostały w uczelni macierzystej w Warszawie. Pierwszym kierownikiem oddziału został dr inż. Paweł Pawłowski absolwent Politechniki Warszawskiej i od 1964 r. pracownik naukowy tej uczelni. Obok niego pracę w Oddziale prowadzili następujący pracownicy naukowo-dydaktyczni: dr Mieczysław Jeżewski, który prowadził zajęcia z matematyki, dr Henryk Adasiewicz z geometrii wykreślnej, dr Andrzej Pawłowski z ekonomii politycznej, dr Roman Gołębiowski z fizyki, dr inż. Jerzy Liwski z chemii materiałów budowlanych oraz mgr inż., mgr inż.: Czesław Duchnowski, Stanisław Walczak, Krzysztof Bogusławski, a także mgr Andrzej Trybulec i mgr Julian Moludziński.

W drugim roku działalności Oddziału, czyli w roku akademickim 1968/69, przyjęto na pierwszy rok studiów dalszych 60 studentów. W tymże roku akademickim podejmują pracę w Oddziale następni pracownicy naukowo-dydaktyczni, wśród nich wymienić należy m. in. doc. Edwarda Janczewskiego, mgr. inż., mgr. inż.: Jacka Kubisę, Krystynę Majorkowską-Knap i Bogdana Ostrowskiego. Wśród nowo przyjętych pracowników naukowo-technicznych inż. Henryka Niemczewskiego.

W celu zapewnienia normalnego przebiegu procesu dydaktyczno-wychowawczego na pierwszym i drugim roku studiów, także stworzenia warunków wykształcenia dalszych roczników studenckich oraz podnoszenia efektywności nau-

czenia koniecznym było zapewnienie nieustannego rozwoju Oddziału i doskonalenia metod jego pracy.

Kierownictwo Oddziału mając na uwadze realizację powyższej problematyki skoncentrowało głównie swoje działania na trzech następujących kierunkach:

- zapewnieniu normalnego procesu dydaktyczno-wychowawczego, przy nieustannym doskonaleniu zasad i metod nauczania;
- zabezpieczeniu wzrostu ilościowego kadry naukowo-dydaktycznej, a zwłaszcza samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych;
- tworzeniu i poszerzeniu bazy materialno-technicznej Oddziału.

Szczególnie dużo wysiłku wymagała realizacja zadań wynikających z punktu pierwszego. Wobec braku dostatecznej ilości wykwalifikowanych pracowników naukowo-dydaktycznych zamieszkałych na stałe w Płocku, zsynchronizowanie w czasie siatki godzin było nie lada wyczynem. Przewagę kadry nauczającej na Oddziale stanowili bowiem pracownicy dojeżdżający z Warszawy. Ponadto korzystano z pomocy wielu pracowników płockich zakładów pracy, zatrudnionych na godzinach zleconych. Rozpoczęcie roku akademickiego 1969/70, który był trzecim kolejnym rokiem studiów na Oddziale, spowodowało konieczność ukierunkowania specjalistycznego studentów trzeciego roku na grupy wiejskie specjalizujące się w Budownictwie Miejskim i Przemysłowym oraz Technologii i Organizacji Budowy. Założeniem tych specjalności było przygotowanie przyszłego absolwenta Oddziału przede wszystkim do pracy bezpośrednio związanej z procesem budowy, w mniejszym stopniu do pracy w biurach projektowych.

Nowo mianowanym kierownikiem Oddziału w tymże roku zostaje doc. dr hab. inż. Władysław Lenkiewicz. Funkcjonuje także i rozwija się pierwsze laboratorium Oddziału — materiałów budowlanych, którego kierownikiem zostaje zasłużony jego organizator doc. E. Janczewski. Cztery z kolei rok akademicki 1970/71 miał szczególnie ważną wymowę dla pracy Oddziału. Po raz pierwszy bowiem przeprowadzono egzaminy wstępne dla kandydatów na pierwszy rok studiów bezpośrednio w Płocku. W wyniku tej rekrutacji przyjęto na Oddział 65 nowych studentów, łącznie studiowało w Oddziale

le w tym roku akademickim 234 studentów. Równocześnie Oddział rozwijał się organizacyjnie, utworzono nową specjalność — Budownictwo Drogowe, powstały nadto dwie dalsze pracownie: wytrzymałości materiałów i mechaniki gruntów. Istotne znaczenie podsumowujące dla pracy Oddziału posiadało zamknięcie pierwszego cyklu dydaktycznego, w wyniku czego otrzymało pierwsze dyplomy inżyniera 46 absolwentów Oddziału.

Pracę w nowym roku akademickim 1971/72 rozpoczął Oddział w nowopozyskanym budynku po byłym Studium Nauczycielskim, co w sposób wyraźny poprawiło warunki lokalowe. W tym roku w związku ze zmianą nazwy wydziału macierzystego PW, Oddział w Płocku przyjmuje także nazwę — Inżynierii Lądowej. Następują także zmiany w kierownictwie Oddziału. W związku z mianowaniem prof. dr hab. inż. Władysława Lenkiewicza pełnomocnikiem rektora PW ds. Filii w Płocku, nowym kierownikiem Oddziału Inżynierii Lądowej zostaje dr inż. Andrzej Gomuliński. W roku tym Oddział prowadzi następujące specjalności:

1. Budownictwo Miejskie i Przemysłowe
2. Technologia i Organizacja Budowy
3. Drogi Ulice i Lotniska
4. Inżynieria Komunalna.

Nadto na przestrzeni roku akademickiego 1971/72 uporządkowano strukturę organizacyjną w sensie podziału na zespoły dydaktyczne. Powołano ich cztery, a mianowicie: Mechaniki Konstrukcji Inżynierskich, Konstrukcji Budowlanych, Dróg i Mostów, Technologii i Organizacji Produkcji Budowlanej¹.

Zespoły te wypełniały przydzielone zadania dydaktyczne i merytoryczne, były zależne od Instytutów Wydziału macierzystego. W dalszym ciągu czyniono wiele w zakresie dalszej organizacji własnej bazy laboratoryjnej. Dla potrzeb dydaktyki i pracy naukowej zorganizowano laboratorium ogólnobudowlane, w skład którego weszły działające już laboratoria materiałów budowlanych, wytrzymałości materiałów i mechaniki gruntów. Rozpoczęto organizację laboratorium konstrukcji żelbetowych i konstrukcji metalowych. Zajęcia warsztatowo-laboratoryjne studentów na zewnątrz Filii zostały w związku z powyższym poważnie ograniczone.

Oddział dokonał również stabilizacji kadry nauczającej. Wielu pracowników Oddziału zamieszkało na terenie Płocka. Jednakże w dalszym ciągu musiano korzystać w dużej mierze z pomocy pracowników naukowo-dydaktycznych dojeżdżających z Warszawy, gdyż ilość pracowników miejscowych była niewystarczająca, zwłaszcza brak było samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, zatem ko-

rzystanie z pomocy macierzystej uczelni było jak najbardziej celowe i uzasadnione. Podnosiło to jakość dydaktyki, rósł poziom nauczania i prestiż Oddziału, jednakże w poważnej mierze cierpiała funkcja wychowawcza szkoły wyższej oraz opóźniał się proces usamodzielniania Oddziału. Ażeby ten problem rozwiązać należało umacniać pozycję kadry miejscowej, podnosić jej kwalifikacje, angażować absolwentów Filii na pracowników Oddziału. W związku z powyższym kierownictwo Oddziału skierowało w 1971 r. dwóch przodujących absolwentów — inż. Andrzeja Sztandere i inż. Andrzeja Łapko do Politechniki Warszawskiej celem uzupełnienia studiów magisterskich.

W ramach kształcenia i doskonalenia młodej kadry prowadzone były seminaria w dwóch zespołach: Mechaniki Konstrukcji Inżynierskich i Konstrukcji Budowlanych.

W 1972 r. oddział Inżynierii Lądowej utrzymywał już dość ścisłe kontakty i współpracę z takimi zakładami przemysłowymi na terenie Płocka jak: PBP „Petrobudowa”, Płockie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, Przedsiębiorstwo „Izokor” i innymi.

Wychodząc naprzeciw społecznemu zapotrzebowaniu środowiska, Filia PW uruchomiła w październiku 1972 r. studia wieczorowe dla pracujących, przyjmując na pierwszy rok studiów na kierunku budowlanym 30 osób. W latach następnych Oddział Inżynierii Lądowej krzepił i rozwijał się organizacyjnie. Należy tu podkreślić, iż jego etatowi pracownicy naukowo-dydaktyczni obronili dotąd pięć prac doktorskich, co jest faktem świadczącym dobrze o klimacie tworzonemu przez kierownictwo Oddziału dla samodzielnej pracy naukowej młodej kadry, jak również zaangażowaniu tej kadry w podnoszeniu swych kwalifikacji naukowych. Dotychczas prace doktorskie obronili według kolejności obron następujący pracownicy: Bogdan Ostrowski, Krystyna Majorkowska-Knap, Jacek Kubissa, Teresa Taczanowska, i Danuta Ryduchowska. Ponadto kilka prac doktorskich znajduje się obecnie w fazie finalnej.

W roku akademickim 1976/77 Oddział zatrudniał 5 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, 6 adiunktów, 18 magistrów inżynierów na stanowiskach starszych asystentów oraz 4 stażystów. Prace naukowe i dydaktyczne prowadzone były w pięciu następujących zespołach:

1. Mechanika Konstrukcji Inżynierskich — kier. doc. dr inż. Witold Makulski.
2. Technologia i Organizacja Budowy — kier. doc. dr inż. Jerzy Bielawski.
3. Konstrukcji Budowlanych — kier. dr inż. Bogdan Ostrowski.
4. Zespół Dróg — kier. dr inż. Władysław Radziejewski.
5. Zespół Urządzeń Sanitarnych — kier. dr inż. Bożena Okołowicz-Grabowska.

¹) Sprawozdanie Oddziału Inżynierii Lądowej z realizacji wniosków POP przy Filii PW z dnia 24.XI. 1972 r., w: Teczka, Sprawozdania roczne Filii PW, Składnica Akt Filii PW.

W ramach Oddziału pracowało dziewięć laboratoriów i trzy pracownice — Rysunku Odręcznego i Technicznego, Podstaw Budownictwa oraz Miernictwa.

Wiele uwagi poświęcono na Oddziale rozwijaniu samodzielnej i twórczej pracy studentów. Temu celowi służyło powołane do życia już w 1972 r. Koło Naukowe, którego opiekunami zostali mgr inż. Teresa Taczanowska i mgr inż. Bogdan Ostrowski. Koło mogło poszczycić się w późniejszych latach wieloma osiągnięciami świadczącymi o dużym zaangażowaniu studentów w procesach badawczych jak również o niekonwencjonalnym prowadzeniu tego koła przez opiekunów naukowo-dydaktycznych.

W roku akademickim 1975/76 kierownikiem Oddziału Inżynierii Lądowej zostaje doc. dr inż. Jerzy Bielawski, dotychczasowy pracownik naukowo-dydaktyczny tegoż Oddziału.

W tym samym roku akademickim uruchomiono na Oddziale wieczorowe studia uzupełniające ze stopnia inżyniera do stopnia magistra. Kierownikiem Studium został mianowany dr inż. Jacek Kubissa. W roku akademickim 1976/77 Oddział zostaje podniesiony do rangi Instytutu. Funkcję dyrektora Instytutu pełni dotychczasowy kierownik Oddziału doc. dr inż. Jerzy Bielawski, zastępcą dyrektora ds. studenckich mianowana zostaje dr inż. Krystyna Majorkowska-Knap. Bardzo ważnym momentem w życiu Instytutu było odbycie dnia 15 grudnia 1976 r. w Płocku wyjazdowe posiedzenie Rady Wydziału Inżynierii Lądowej, poświęcone przede wszystkim sprawom rozwoju placówki płockiej.

Obecnie prowadzone są na kierunku budownictwa dwie specjalności: Konstrukcje Budowlane i Inżynierskie oraz Technologia i Organizacja Budownictwa, a także drugi kierunek Inżynieria Środowiska. Absolwenci Oddziału Inżynierii Lądowej znajdują zatrudnienie w zakładach komunikacyjnych i przemysłowych, w wielobranżowych biurach projektowych i zawodowym szkolnictwie technicznym, przede wszystkim jednak podejmują pracę w przedsiębiorstwach wykonawczych. Największą liczbą absolwentów znalazła zatrudnienie bowiem w PBP „Petrobudowa” i Płockim Przedsiębiorstwie Budownictwa Uprzemysłowanego. O dobrym przygotowaniu absolwentów świadczy fakt, iż wielu z nich pełni obecnie w swoim miejscu pracy poważne funkcje kierownicze.

Oprócz osiągnięć dydaktycznych Instytut Budownictwa może poszczycić się także sporymi osiągnięciami naukowymi, bowiem jego pracownicy naukowo-dydaktyczni tylko w roku 1976 — ogłosili 14 artykułów, 3 pozycje książkowe, wygłosili 7 referatów i komunikatów na konferencjach naukowych krajowych i między-

narodowych oraz ogłosili 13 sprawozdań z prowadzonych przez siebie prac naukowo-badawczych.

2. ODDZIAŁ MECHANICZNY

Oddział Mechaniczny powołany został zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 kwietnia 1967 roku jako Oddział Zamiejscowy Wydziału Mechaniczno-Technologicznego Politechniki Warszawskiej.

Ograniczone możliwości zaplecza dydaktycznego, a m. in. sal wykładowych, laboratoriów, warsztatów zdecydowały, że start Oddziału Mechanicznego rozpoczął się dopiero 17 września 1968 roku. Pierwszym kierownikiem Oddziału Mechanicznego Filii PW w Płocku został dr inż. Andrzej Gajewski W początkowym okresie działalności dydaktyczno-wychowawczej na kierunku mechanicznym (rok akad. 1968/69—1969/70) kadre nauczającą zatrudnioną na etatach Filii PW tworzyli: dr inż. Ryszard Smerczyński, dr inż. Barbara Gajl, mgr inż. Stanisław Ptaszyński, mgr inż. Zbigniew Alabrudziński, mgr inż. Stanisław Daniłło, mgr inż. Kazimierz Ryduchowski, mgr inż. Krzysztof Szczepański, mgr inż. Marek Sawicki, mgr inż. Zygmunt Krzymowski i inni². Stali się oni załączkiem etatowej kadry naukowo-dydaktycznej nowo powstałego Oddziału. W celu pełnego zabezpieczenia realizacji procesu dydaktycznego koniecznym było angażowanie na godziny zleczone wielu pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziałów Mechanicznych PW, a w szczególności Wydziału Mechaniczno-Technologicznego, który sprawował opiekę merytoryczną nad kierunkiem mechanicznym w Filii PW w Płocku. Ponadto angażowani byli do pracy dydaktycznej na godziny zleczone pracownicy zatrudnieni w płockich zakładach pracy, posiadający odpowiednie kwalifikacje, wymagane w szkolnictwie wyższym. Fakt ten stanowił załączek pierwszych szerszych kontaktów i przyszłej współpracy naukowej Filii z przemysłem maszynowym Płocka.

Pierwsza rekrutacja na studia inżynierskie na Oddziale Mechanicznym Filii PW przeprowadzona została przez Wydział Mechaniczno-Technologiczny w Warszawie w lipcu 1968 r. W roku akademickim 1968/69 studia inżynierskie w Filii na Oddziale Mechanicznym w Płocku podjęło 63 studentów, którzy pochodzili głównie z Płocka i jego okolic oraz z Warszawy.

Programowym założeniem utworzonego Oddziału Mechanicznego w Płocku było przygotowanie kadry inżynierskiej dla potrzeb ciężkiego i lekkiego przemysłu maszynowego oraz przemysłu chemicznego i spożywczego. W programie Oddziału powołane zostały w początkowym okresie dwie specjalności: technologia budowy maszyn i urzędzenia przemysłowe. W ramach pierwszej specjalności zakładano kształcenie inżynierów mechaników „ruchu”, którzy mogliby podejmować samodzielną pracę we

² J. Kosmaczewski, A. Panek: Powstanie i rozwój Oddziału Mechanicznego Filii PW w Płocku w okresie od 1968—1976 r., maszynopis.

wszystkich zakładach mechanicznych, a także w innych zakładach przemysłowych posiadających działy mechaniczne. Natomiast na specjalności — urządzenia przemysłowe — prowadzono kształcenie inżynierów mechaników, których zadaniem było utrzymanie i eksploatacja oraz konstrukcja wszelkiego rodzaju urządzeń technicznych dla przemysłu chemicznego (nawozy sztuczne) i spożywczego (destylacja olejów, cukrownie itp.). Pierwotne założenia ze względu na aktualne potrzeby regionu, w późniejszym terminie zostały nieco zmodyfikowane.

W roku akademickim 1968/69 powołano do życia na Oddziale Mechanicznym Filii PW na kierunku Mechanika, specjalność Aparatura i Urządzenia Przemysłowe oraz Technologia Budowy Maszyn. Trzecią specjalnością wprowadzoną do programu studiów w drugim roku istnienia Oddziału Mechanicznego Filii PW była specjalność: Maszyny i Urządzenia Rolnicze.

Do kierunku Techniki Wytwarzania przyporządkowano specjalności „technologiczne”. W Filii przedstawicielem tego kierunku jest specjalność: Technologia Maszyn.

Organizatorem i opiekunem naukowym oraz kierownikiem specjalności Aparatura i Urządzenia Przemysłowe był doc. dr hab. Kazimierz Brodowicz. Funkcję tę piastował do 1975 roku. Problemem organizacji oraz doskonalenia funkcjonowania specjalności Technologia Budowy Maszyn, wiele wysiłku i czasu poświęcił doc. dr inż. Roman Madejski, który w okresie tworzenia Oddziału otaczał TBM szczególną opieką. Z upoważnienia kierownictwa Oddziału Mechanicznego specjalnością: Technologia Budowy Maszyn kierował do 1975 roku dr inż. Zdzisław Pawłowski.

Organizatorem i pierwszym kierownikiem specjalności: Maszyny i Urządzenia Rolnicze był dr inż. Andrzej Gajewski. W związku z powołaniem w czerwcu 1969 r. dr. inż. A. Gajewskiego na stanowisko Pełnomocnika Rektora ds. Filii następnym kierownikiem tej specjalności był w okresie 1970—1975 roku doc. dr inż. Ryszard Smereczyński.

W początkowym okresie tworzenia się specjalności Maszyny i Urządzenia Rolnicze szczególnie wielką pomocą służył jej jako opiekun naukowy prof. dr hab. Roman Fąfara.

Równocześnie wraz z powołaniem dr. inż. A. Gajewskiego na wyższe stanowisko służbowe, kierownikiem Oddziału Mechanicznego został dr inż. Eugeniusz Górski, który pełnił tę funkcję w okresie roku akad. 1969/70. W następnych latach, tj. od roku 1970 do września 1973 roku Oddziałem Mechanicznym kierował doc. dr inż. R. Smereczyński. Większość kierowników Oddziału Mechanicznego Filii PW w Płocku wniosła w jego rozwój sporo wysiłku, energii, czasu i sił twórczych, starając się o stworzenie jak najdoskonalszych warunków do kształcenia studentów, o powiększenie stanu kadry naukowej, poprawę bazy materiałowej (lokalowej i aparatury oraz pomocy naukowych) itp. W wyniku ich działalności organizacyjnej, dydaktycznej

i wychowawczej Oddział mógł nieustannie wzbogacać się o nowe doświadczenia, rozwijać organizacyjnie, doskonalić jakość kształcenia studentów, poszerzać bazę techniczną, a także wzrastać i tworzyć trwałe fundamenty.

Mimo stałego rozwoju Filii, a więc i jej Oddziału Mechanicznego, nie udało się uniknąć w tym okresie szeregu trudności natury organizacyjnej, a zwłaszcza kadrowej. Od początku powstania Oddziału brakowało odpowiedniej liczby samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych. W wyniku takiej sytuacji znaczna część zajęć dydaktycznych prowadzona była przez pomocniczych pracowników naukowo-dydaktycznych: asystentów, starszych asystentów, adiunktów lub pracowników dojeżdżających z Warszawy. Konieczność zapewnienia warunków prowadzenia w Oddziale prac naukowych i w związku z tym naukowego rozwoju własnej kadry dydaktycznej, wymagała zaangażowania odpowiedniej liczby samodzielnych pracowników naukowych. Na przykład w opracowanym przez kierownictwo Oddziału zapotrzebowaniu etatowym na rok akademicki 1971/1972 postulowano zatrudnienie 15 docentów i profesorów, zaś kierownictwo uczelni macierzystej z przyczyn obiektywnych zatwierdziło tylko trzech samodzielnych pracowników naukowych. Stan taki wpływał bardzo niekorzystnie na harmonijny rozwój Oddziału. Bardzo mała liczba samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych wpływała bowiem niekorzystnie na rozwój naukowy młodej kadry, która miała duże kłopoty w znalezieniu opiekuna naukowego dla prowadzenia własnych prac badawczych.

Niezależnie od braku odpowiedniej liczby samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych występowały także niedobory kadrowe wśród młodych pracowników dydaktycznych. W wyniku takiej sytuacji kadra nauczająca na tym Oddziale była ponad miarę przeciążona zajęciami dydaktycznymi.

Trudności kadrowe wśród pracowników naukowo-dydaktycznych pogłębione były również niedostateczną liczbą pracowników naukowo-technicznych i administracyjno-usługowych. Stan taki zmuszał tych pierwszych do podejmowania prac, które nie wchodziły w zakres ich obowiązków służbowych i wpływał ujemnie m. in. na rozwój naukowy młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych.

Bardzo ważnym i istotnym problemem z punktu widzenia potrzeb procesu dydaktycznego od chwili powstania Oddziału było zorganizowanie warsztatów, laboratoriów, kreślarni. W początkowym okresie studenci i pracownicy korzystali gościnnie w niewielkim zakresie z laboratoriów i pracowni Technikum Elektrycznego i warsztatów Technikum Mechanicznego. Ponadto szereg zajęć laboratoryjnych trzeba było przeprowadzać w uczelni macierzystej w Warszawie, co łączyło się jednak nierozetwalnie z dużą stratą czasu i komplikacjami dowozowymi grup studenckich oraz zakłó-

eniem normalnego toku zajęć dydaktycznych. Wobec takiej sytuacji kierownictwo Oddziału przystąpiło do organizowania własnych warsztatów, laboratoriów i pracowni.

Jako pierwsze zostało urządzone laboratorium Materiałoznawstwa, Maszyn Ciepłych, Metrologii Warsztatowej i Spawalnictwa. W następnych latach w miarę wzrostu kadrowego oraz zwiększenia możliwości finansowych zorganizowano w ramach poszczególnych specjalności Oddziału Mechanicznego m. in. Warsztaty Mechaniczne, Laboratorium Maszyn Rolniczych, Elektrotechniki, Technologiczne, Badań Strukturalnych, Wytrzymałości Materiałów, Elektrotechniki Specjalistycznej oraz Pracownię Geometrii Wykreślnej i Rysunku Technicznego. Oczywiście stopień zorganizowania poszczególnych pracowni i laboratoriów w tym czasie był różny. Większość jednak z nich była w stanie sprostać zadaniom dydaktycznym oraz naukowo-badawczym. Na szczególne wyróżnienie zasługiwało Laboratorium Materiałoznawstwa, które zostało otwarte w obecności władz miejskich Płocka w dniu 30 czerwca 1971 roku. W laboratorium tym uruchomiony został rentgenowski aparat dyfrakcyjny do badań strukturalnych (prod. NRD, typ M62-Tur). Aparat ten był wówczas wykorzystywany m. in. do wyznaczania charakterystyki katalizatora platynowego dla MZRIp. Właśnie rozwój własnej bazy naukowo-badawczej pozwolił Oddziałowi Mechanicznemu Filii na włączenie się do prac badawczych prowadzonych na zlecenie różnych przedsiębiorstw i zakładów przemysłowych Płocka i regionu oraz Warszawy. Szczególnie efektywna była współpraca między Oddziałem Mechanicznym Filii, a Fabryką Maszyn Żniwnych w Płocku, nadto oddział współpracował z takimi zakładami i przedsiębiorstwami jak: Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne, „Izokor-Instal”, Płockie Przedsiębiorstwo Robót Mostowych i inne.

W roku akademickim 1972/73 zostały zorganizowane na Oddziale studia wieczorowe dla pracujących. W ten sposób zostały stworzone warunki tym, którzy pragnęli podnieść swoje kwalifikacje zawodowe i zespółić aspiracje życiowe poprzez uzyskanie dyplomu inżyniera-mechanika. Organizatorem i pierwszym kierownikiem Studium Wieczorowego dla Pracujących był doc. dr inż. Jerzy Jeleńkowski. Jednym z ważniejszych kryteriów oceny pracy Oddziału Mechanicznego, jego metod pracy dydaktyczno-wychowawczej była jakość absolwentów. Dotychczasowe opinie zakładów pracy, w których podjęli pracę zawodową absolwenci Oddziału, były szczególnie pochlebne. O wysokiej jakości kształcenia świadczył także fakt, iż ci absolwenci, którzy podjęli studia uzupełniające magisterskie na różnych kierunkach wydziałów mechanicznych PW, nie tylko dawali sobie w pełni radę, lecz zdobyli dyplomy magisterskie z wysokimi ocenami. W celu pogłębienia swojej wiedzy i poszerzenia zakresu przerobionego materiału, najbardziej aktywni

studenci Oddziału Mechanicznego mogą pogłębiać swoje zainteresowanie w kołach naukowych. I tak w 1971 r. powstało studenckie Koło Naukowe Materiałoznawstwa, a w 1973 r. Koło Naukowe Maszyn Rolniczych. Duże zasługi w powołaniu Koła Naukowego Materiałoznawstwa oraz w pierwszym okresie jego działalności położył dr inż. Jerzy Jeleńkowski i mgr inż. Krzysztof Szczepański. Aktualnie jego opiekunem naukowym jest mgr inż. Jerzy Jakubowski, zaś Koła Maszyn Rolniczych dr inż. Daniela Żuk. Kierownikiem Oddziału Mechanicznego w roku akad. 1973/74 zostaje doc. dr inż. Jerzy Jeleńkowski dotychczasowy pracownik naukowo-dydaktyczny tegoż Oddziału. Oddział zatrudniał w powyższym roku akademickim 2 samodzielnych pracowników naukowych oraz 24 magistrów inżynierów na stanowiskach asystentów i starszych asystentów. Od tego czasu Oddział zaczął gwałtownie zwiększać kadrę naukowo-dydaktyczną. Większość zatrudnionych osiedliła się w Płocku na stałe. Powstały nowe laboratoria, przybywało sprzętu potrzebnego do prowadzenia zajęć laboratoryjnych, a także prac naukowo-badawczych. Prace naukowe i dydaktyka prowadzone były w owym czasie i są obecnie w czterech zespołach. Kierownikiem zespołu pierwszego — Aparatury i Urządzeń Przemysłowych — był w tym czasie doc. dr hab. inż. Kazimierz Brodowicz, a od roku 1975/76 funkcję tę pełni doc. dr inż. Jerzy Malczewski, pracownik etatowy Filii w Płocku. Kierownikiem drugiej specjalności — Technologii Budowy Maszyn był doc. dr inż. Roman Madejski, zaś z upoważnienia kierownika Oddziału Mechanicznego specjalnością tą kierował do 1975 roku dr inż. Zdzisław Pawłowski, od września 1975 roku kierownikiem został mianowany mgr inż. Kazimierz Szulca, zaś od 1 maja 1977 roku funkcję tę pełni dr inż. Andrzej Wiśniewski. Kierownikiem Zespołu Maszyn i Urządzeń Rolniczych był wówczas doc. dr inż. Ryszard Smereczyński, natomiast w początkach roku akad. 1975/76 funkcję tę przejął mgr inż. Tadeusz Żuk. Zespołem Elektroniki (poprzednio laboratorium) kieruje od 1 kwietnia 1974 r. mgr inż. Stefan Przekopiak. W Instytucie Mechaniki działa obecnie 12 laboratoriów oraz 3 pracownie: Podstaw Konstrukcji Maszyn, Rysunku Technicznego i Mechaniki. Działające przy Instytucie Mechaniki warsztaty wykonują prace pomocnicze dla wszystkich komórek Filii. W roku akademickim 1976/77 uruchomiono studia wieczorowe-upełniające do stopnia magistra. Kierownikiem tej formy studiów zostaje doc. dr inż. Cecylia Kolczyńska.

W wyniku zarządzenia rektora PW z dnia 11 maja 1976 roku Oddział Mechaniczny otrzymał uprawnienia Instytutu. Dyrektorem Instytutu zostaje dotychczasowy kierownik tegoż Oddziału doc. dr inż. Jerzy Jeleńkowski, zaś jego zastępcą ds. studenckich doc. dr inż. Jan Witkowski. W Oddziale (Instytucie) mimo sporych trudności wynikających z braku dosta-

tecznej liczby samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, a tym samym i opiekunów naukowych młodej kadry, ci ostatni obronili dotychczas pięć prac doktorskich. Według kolejności obron tytuły doktora uzyskali: Stanisław Jarmoszuk, Daniela Żuk, Stanisław Ptaszyński, Kazimierz Ryduchowski i Marian Pietralik. Prowadzi się także w Instytucie w szerokim zakresie prace naukowo-badawcze, wynikiem których są publikowane pozycje książkowe, artykuły itp. Tylko w 1976 roku pracownicy Oddziału (Instytutu) opublikowali 10 artykułów, 4 pozycje książkowe, wygłoszono 11 referatów i komunikatów, uzyskano 2 patenty, opracowano 7 projektów oraz opublikowano 17 sprawozdań z prac naukowo-badawczych.

Studenci Instytutu Mechaniki mogą obecnie studiować na kierunku mechanika, na trzech specjalnościach: maszyn i urządzeń przemysłu chemicznego i spożywczego, maszyn i urządzeń rolniczych oraz technologii maszyn. Absolwenci znajdują zatrudnienie w biurach konstrukcyjnych i projektowych przemysłu chemicznego i spożywczego, w przemyśle maszyn i narzędzi rolniczych, a także w przedsiębiorstwach wykonawczych. Największą liczbę absolwentów zatrudniają: FMŻ, MZRiP, Mostostal, Naftoremont, Izokor i Instal.

3. ODDZIAŁ CHEMICZNY

W grudniu 1969 r. kierownictwo Filii PW zwróciło się do J. M. Rektora Politechniki Warszawskiej z prośbą o wystąpienie do Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego w sprawie powołania Oddziału Zamiejscowego Wydziału Chemicznego w Filii PW w Płocku. W uzasadnieniu celowości powołania Oddziału wskazywano na istniejące duże zapotrzebowanie w kraju na kadry inżynierskie w zakresie chemii. Przemysł chemiczny, a szczególnie technologia tworzyw sztucznych — głosił tekst uzasadnienia — był jedynym z czynników decydujących o rozwoju techniki w całej gospodarce narodowej.

Celowość lokalizacji Oddziału w Płocku uzasadniono także m. in. stosunkowo niskimi nakładami potrzebnymi na jego uruchomienie. Zabezpieczenie możliwości uruchomienia studiów dla 60 osób w roku akad. 1970/71 wyrażały się tym, iż pomieszczenia i ich wyposażenie zapewniała przy pomocy przemysłu Filia, a obsadę kadrową Wydział Macierzysty.

W grudniu 1969 r. Rektor PW Antoni Kiliński w porozumieniu z kierownikiem Filii dr. inż. Andrzejem Gajewskim i Dziekanem Wydziału Chemicznego doc. dr. hab. Stanisławem Pasynkiewiczem powierzył funkcję organizatora Oddziału dr. inż. Andrzejowi Bukowskiemu piastującemu wówczas stanowisko Prezesa

Rady Zakładowej ZNP PW. Podstawą gwarantującą rozwój Oddziału Chemicznego stał się dokument podpisany w dniu 6 grudnia 1969 r. przez ówczesnego dyrektora MZRiP mgr. Andrzeja Woronieckiego oraz kierownika Filii dr. inż. A. Gajewskiego i organizatora Oddziału Chemicznego dr. inż. A. Bukowskiego. Dokument ten stwierdzał, że laboratorium chemiczne wraz z wyposażeniem, aparaturą naukowo-badawczą konieczną do procesu dydaktycznego, zabezpieczyły począwszy od września 1970 r. MZRiP oraz Zespół Szkół Chemicznych w Płocku. Ponadto MZRiP zadeklarowały gotowość pokrycia kosztów opracowania dokumentacji powilonu laboratoryjnego Wydziału Chemicznego³ oraz zabezpieczyły środki na jego budowę w kwocie 25 mln zł w okresie lat 1970—75.

Przygotowanie kadry dydaktyczno-wychowawczej rozpoczęło się jeszcze w 1969 r. na uczelni warszawskiej. Doc. dr inż. Andrzej Bukowski werbował tam najzdolniejszych absolwentów, poddał ich specjalnemu szkoleniu pedagogicznemu, kreślił przed nimi perspektywy pasjonującej pracy nad płockim modelem studenta.

Pierwszymi osobami, które zajęły się wspólnie z doc. dr A. Bukowskim organizacją Oddziału były absolwentki Wydziału Chemicznego PW — zaangażowane na stanowiska stażystek — mgr inż. Teresa Milczarska w grudniu 1969 r. i w dwa miesiące później mgr inż. Barbara Podlaska i mgr inż. Elżbieta Kahul-Chlebowska. Cały okres od grudnia 1969 r. do września 1970 r. upłynął na bardzo intensywnej pracy polegającej na przygotowaniu aparatury, odczynników, wyposażenia oraz szkolenia dydaktycznego kadry.

Oddział rozpoczął swoją działalność w październiku 1970 r. i według nowej nomenklatury prowadził specjalność — Chemia i Technologia Organiczna, główny nacisk został położony na technologię tworzyw sztucznych. Na pierwszym roku studiów Oddziału Chemicznego rozpoczęło naukę 40 studentów przekazanych jako nadwyżka z rekrutacji warszawskiej. Stan ten uległ z różnych powodów stopniowemu kurczeniu się, gdyż już pod koniec roku kształcenia zmniejszył się do 31 studentów. Kadra nauczająca Oddziału Chemicznego Filii składała się z etatowych pracowników osiedlonych w Płocku na stałe, bądź dojeżdżających z Warszawy oraz zatrudnionych na zlecenie specjalistów z PW i zakładów przemysłowych Płocka. Od rozpoczęcia pracy Oddziału po okresie przygotowawczym, przyszedł następny; Oddział rozpoczął prace naukowo-badawcze. Jeszcze w 1970 r. Oddział rozpoczął badania asfaltów płockich, a w roku 1971 podjęto następne badania związane z usprawnieniem technologii produkcji polietylenu i butadienu.

Proces dydaktyczny w Oddziale Chemicznym w roku akademickim 1971/72 był prowadzony już we własnych przygotowanych i zorganizowanych laboratoriach. Oczywiście w trakcie or-

³) Pismo MZRiP w Płocku z dnia 11.VI.1969 r., Skoroszyt Filii PW, w: Składnica Akt Filii PW.

ganizacji laboratoriów Oddział borykał się z dużymi trudnościami, z których najpoważniejsze to: szczupłość środków, długotrwała realizacja dostaw niezbędnej aparatury i odczynników, brak zaplecza w postaci magazynów, warsztatu mechanicznego i szklarskiego, niedobór pracowników laboratoryjnych i technicznych itp. Mimo licznych trudności w okresie dwóch pierwszych lat uruchomiono dla potrzeb dydaktyki następujące laboratoria: Chemii Ogólnej i Nieorganicznej, Chemii Analitycznej, Chemii Fizycznej i Preparatyki Organicznej.

Poważnie zaawansowane były prace związane z uruchomieniem w semestrze letnim 1972/73 Laboratorium Inżynierii Chemicznej. Zgromadzono również aparaturę i sprzęt do uruchomienia laboratoriów specjalistycznych. Ze szczególną pomocą w rozwiązaniu tych trudności przyszły Mazowieckie Zakłady Rafinerijne i Petrochemiczne w Płocku. Z braku odpowiednich pomieszczeń, wszystkie laboratoria Oddziału zostały zlokalizowane na terenie budynków Ośrodka Badawczo-Rozwojowego MZRI P.

Dużą życzliwość wykazały również władze administracyjne PW, które w rozumieniu potrzeb i kłopotów rozwijającego się Oddziału przyznały dodatkowe fundusze na zakup aparatury i chemikaliów.

W semestrze zimowym roku akad. 1971/72 kadra naukowo-dydaktyczna Oddziału liczyła 15 pracowników, z tego 10 osób, tj. 2/3 ogólnego stanu było osiedlonych na stałe w Płocku. W semestrze letnim liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wzrosła do 18 osób przy 12 zamieszkałych na stałe w Płocku. Fakt skupienia wszystkich pracowników na miejscu był dowodem prowadzenia w Oddziale Chemicznym właściwej polityki kadrowej. Mimo olbrzymich trudności piętrzących się przed Oddziałem proces dydaktyczny przebiegał sprawnie, a wyniki nauczania były pozytywne. Oceniając pracę Oddziału w roku akad. 1971/72 — POP podkreśliła, iż jest on, mimo że najmłodszy w Filii, najlepiej przygotowany do pełnienia funkcji dydaktycznej. „Oddział ten — czytamy — posiada własne, nowoczesnie zorganizowane laboratoria, starannie dobraną obsadę etatową, najliczniej reprezentowaną kadrę miejscową. Konsekwencja pracowników Oddziału w przestrzeganiu zasad regulaminu i dyscypliny studiów doprowadziła do wytworzenia u studentów poczucia odpowiedzialności, obowiązkowości, solidności i pracowitości. „Pozwoliło to z kolei na osiągnięcie przez studentów Oddziału bardzo dobrych wyników w nauce⁴. Rok akademicki 1972/73 był trzecim rokiem działalności Oddziału. W roku tym funkcjonowały już cztery zespoły naukowo-dydaktyczne, a mianowicie: — Zespół Chemii Ogólnej —

kier. doc. dr inż. Janusz Pysiak; Zespół Chemii i Technologii Organicznej — kier. doc. dr hab. Jerzy Urbański; Zespół Inżynierii Chemicznej — kier. dr inż. Bogdan Tyimiński; Zespół Chemii i Technologii Tworzyw Sztucznych — kier. doc. dr inż. Andrzej Bukowski.

Wymienione zespoły spełniały funkcje dydaktyczne, bądź przygotowywały się do ich pełnienia, opracowywały program zajęć, organizowały laboratoria, a ponadto prowadziły prace naukowo-badawcze dla przemysłu. Najważniejszym osiągnięciem organizacyjnym tego roku było oddanie do użytku nowoczesnego laboratorium Inżynierii Chemicznej, które w wyjątkowo krótkim czasie zorganizował i wyposażył dr inż. Bogdan Tyimiński.

Z początkiem roku 1972 na Oddziale Chemii powstało z inicjatywy studentów II roku — Koło Naukowe Chemików. Na opiekuna koła powołany został dr inż. Stanisław Pietrzyk, mający doświadczenie z poprzedniej pracy w tym zakresie na Wydziale Chemicznym PW.

W roku akademickim 1973/74 kierownikiem Oddziału Chemicznego zostaje doc. dr inż. Janusz Pysiak, pełniący od początku istnienia Oddziału funkcję zastępcy kierownika Oddziału Chemii. Oddział zatrudniał w tym czasie 6 samodzielnych pracowników naukowych oraz 21 pracowników na stanowiskach asystentów i starszych asystentów. Pracowano w czterech zespołach: Zespole Podstaw Chemii, którym kierował doc. dr inż. Janusz Pysiak; Zespole Tworzyw Sztucznych — kierownik doc. dr inż. Andrzej Bukowski; Zespole Chemii i Technologii Organicznej — kierownik doc. dr inż. Jerzy Urbański (od roku 1975 dr inż. Jerzy Jarecki); Zespole Inżynierii Chemicznej — kierownik doc. dr inż. Bogdan Tyimiński. Działało nadto 12 laboratoriów. W roku 1974 Oddział Chemiczny wypuścił pierwszych absolwentów inżynierów-chemików. Autorami najlepszych prac dyplomowych zostali: Bożena Antoniewicz, Helena Baran i Krzysztof Mirkowski. Wszyscy troje otrzymali nagrody przyznane przez płocki Oddział Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego. Promotorem pracy inż. Bożeny Antoniewicz i inż. Krzysztofa Mirkowskiego był doc. dr inż. Andrzej Bukowski, natomiast promotorem pracy inż. Heleny Baran był doc. dr inż. Jerzy Urbański.

W roku akad. 1973/74 Oddział Chemiczny przeszedł na kształcenie w zakresie pełnego kursu magisterskiego, zaś w roku akademickim 1974/75 rozpoczął zajęcia na wieczorowych studiach uzupełniających do stopnia magistra.

Pierwszy dyplom na studiach tego typu będący równocześnie pierwszym dyplomem magisterskim uzyskany w Filii otrzymała w końcu 1975 roku mgr inż. Maria Bukowska — pracownik Oddziału Inżynierii Ładowej.

W roku akad. 1975/76 uruchomiono studia wieczorowe dla pracujących, kierownikiem tych studiów został dr inż. Krzysztof Jaworski.

⁴) Ocena egzekutywy POP PZPR z przebiegu procesu dydaktycznego w roku akad. 1971/72, teczka akt różnych, składnica Akt Filii PW.

W programie nauczania Oddziału prowadzone są dwie specjalizacje: Chemia i Technologia Polimerów oraz Chemia i Technologia Organiczna.

W wyniku rozwoju organizacyjno-naukowego Oddziału w marcu 1976 r. przekształcono go w Instytut Chemii. Dyrektorem Instytutu został dotychczasowy kierownik Oddziału doc. dr inż. Janusz Pysiak, zaś jego zastępcą do spraw studenckich doc. dr inż. Bogdan Tyimiński. Specyfika studiów na Oddziale, a obecnie Instytucie Chemii dostosowana jest do tematyki produkcyjnej MZRiP, a także innych zakładów o profilu chemicznym na terenie Płocka i województwa płockiego.

Instytut Chemii w Płocku przystąpił do realizacji procesu doskonalenia systemu nauczania wyższego poprzez tzw. „eksperyment głęboki”. System ten stwarza możliwość swobodnego kształtowania procesu dydaktycznego, zarówno w zakresie form organizacyjnych, metodyki jak i treści nauczania.

Dzięki temu będzie można uniknąć powstania rozbieżności między aktualnym stanem nauki i techniki, a przygotowaniem absolwenta wyższej uczelni. System ten zakłada uzyskiwanie stopni naukowych (doktorów) oraz tytułów uprawniających do uzyskiwania zawodów technologicznych — chemików różnych szczebli.

W toku edukacji permanentnej dokonać się może pełniejsza indywidualizacja studiów oraz skrócenie przeciętnego czasu studiowania. W układzie tym występują sprzyjające warunki do dopuszczenia pewnej liczby studentów do studiowania w systemie bezsemestralnym.

Rozwój organizacyjno-naukowy Instytutu, coraz wyższe efekty badawcze, a także i dydaktyczne osiągnąć można tylko wtedy, jeśli dysponuje się zaangażowaną podnoszącą swe kwalifikacje naukowo-dydaktyczne — kadrą. Problemowi temu poświęcało kierownictwo Oddziału i Instytutu Chemii wiele uwagi od początku istnienia Oddziału.

Prowadzone są obecnie w ramach wszystkich Zespołów Instytutu seminaria specjalistyczne i ogólnorozwojowe połączone z seminariami doktorskimi. Podkreślić należy, że najmłodszy wiekiem Instytut Chemii dzięki tej pracy uzyskał największe efekty pracy naukowej, których miernikiem tylko w przeciągu 1976 r. było opublikowanie przez pracowników Instytutu 14 artykułów, 3 pozycje książkowe, ogłoszenie 21 referatów i komunikatów oraz 12 sprawozdań z prac naukowo-badawczych. Efektem tej pracy są również wysoce zaawansowane prace doktorskie siedmiu pracowników Instytutu, a mgr inż. Teresa Milczarska w czerwcu 1977 r. obroniła pracę doktorską wykonaną pod kierunkiem doc. dr. inż. Andrzeja Bukowskiego. Zaangażowanie w proces prac badawczych pracowników naukowych Instytutu powoduje, iż zakłady przemysłowe Płocka i regionu zlecają w coraz większym zakresie Instytutowi opracowanie naukowe określonych tematów badawczych wykorzystywanych następnie w proce-

sach produkcyjnych. Zresztą Instytut wychodząc naprzeciw potrzebom przemysłu w tym zakresie od chwili swego powstania koncentrował swe prace naukowo-badawcze na problematyce dotyczącej potrzeb zakładów przemysłowych Płocka i regionu, głównie MZRiP, FMŻ Filii FSO w Radziwiu i innych.

Efektywne działanie pracowników naukowych Instytutu na polu badawczym sprzyja również kształceniu na wysokim poziomie młodzieży studiującej, świadczą o tym listy pochwalne kierowane przez zakłady przemysłowe zatrudniające absolwentów Oddziału, awanse absolwentów na kierownicze stanowiska w przedsiębiorstwach ich zatrudniających itp.

W ciągu siedmiu lat istnienia Oddziału, a następnie Instytutu Chemii wypracował on bardzo dobre mechanizmy, które umożliwiają efektywne działanie na polu badawczym i dydaktyczno-wychowawczym.

4. ZESPOŁY MIĘDZYWYDZIAŁOWE

a) Zespół Fizyki

Organizacji Zespołu podjął się już w 1967 r. dr Roman Gołębiowski, który przeniósł się na stałe do Płocka z Politechniki Warszawskiej. W pierwszym roku działalności Zespołu skoncentrowano się głównie na organizacji laboratorium, które ruszyło jako pierwsze na terenie Filii z początkiem roku akad. 1968/69. Duży wkład pracy w jego organizację i wyposażenie wniósł obok dr. R. Gołębiowskiego — laborant Jerzy Pułjan. W tymże roku akademickim podejmuje pracę na uczelni w charakterze starszego asystenta mgr Hanna Leśniewska, a w roku akad. 1969/70 mgr Jacek Kowalczyk. Rozbudowuje się w dalszym ciągu laboratorium, które staje się nieodłączną częścią składową procesu nauczania. Niestety, pomieszczenie zajmowane przez laboratorium nie było w pełni przystosowane do tego celu, brak było stołów laboratoryjnych, panowała ciasnota nie pozwalająca na jego dalszą rozbudowę. W czerwcu 1974 r. Zespół zostaje przeniesiony do nowego gmachu Filii przy ul. Łukasiewicza. W nowych warunkach zwiększyła się znacznie powierzchnia zajmowana przez laboratorium dydaktyczne fizyki. Mieści się ono obecnie w trzech salach oraz posiada dodatkowe pomieszczenie przeznaczone do prac przygotowawczych. Łączna powierzchnia zajmowana przez Zespół wynosi 320 m². Sale zostały wyposażone w stoły laboratoryjne przygotowane do pracy dwuosobowych zespołów studenckich. W roku akad. 1974/75 następuje zmiana na stanowisku kierownika Zespołu. Odechodzi doc. dr Czesław Wachtl, który kierował nim po odejściu dr. R. Gołębiowskiego, w latach 1970 — 1975. Obowiązki kierownika przejmuje mgr H. Leśniewska, która kieruje Zespołem dotychczas. W roku akad. 1975/76 zorganizowana zostaje pracownia badań naukowych dotyczących ruchu

kopilarnego wilgoci. Zespół prowadzi także badania naukowe zlecone przez Instytut Techniki Budowlanej. W ciągu istnienia Zespołu i zwiększania jego obciążeń dydaktycznych i naukowych zwiększył on swój skład osobowy. Obecnie pracuje w jego ramach 10 etatowych pracowników naukowo-dydaktycznych.

b) Zespół Matematyki (obecnie Zakład Dydaktyczny Matematyki)

W pierwszym roku pracy Filii PW w Płocku przedmioty matematyczne programu studiów inżynierskich prowadzili wówczas: dr Mieczysław Jeżewski, dr. Henryk Adasiewicz oraz mgr Andrzej Trybulec. W latach następnych, wraz ze zwiększonymi obciążeniami dydaktycznymi Zespołu, zwiększa się jego stan liczebny. Przełomowym momentem w tworzeniu Zespołu stał się rok akad. 1970/71, kiedy to zostaje powołany do życia — Zespół Dydaktyczny Matematyki podległy administracyjnie i kadrowo Kierownictwu Filii, a merytorycznie Instytutowi Matematyki Politechniki Warszawskiej. Kierownikiem Zespołu zostaje dotychczasowy jego organizator i koordynator dr Henryk Adasiewicz. Praca Zespołu ma już w pełni zorganizowany charakter i obejmuje nie tylko pracę dydaktyczną, ale również naukową i wychowawczą. Programy przedmiotowe są koordynowane z zakładami matematyki na wydziałach merytorycznie opiekujących się Oddziałami Filii, ujednocnione zostają rygory przedmiotowe, koordynowany jest harmonogram sesji.

W zakresie pracy naukowej pracownicy etatowi Zespołu kierowani są do szkolenia w odpowiednich seminariach Instytutu Matematyki. Ukazują się publikacje naukowe dr Henryka Adasiewicza i mgr. Jerzego Żabowskiego, a pracownicy Zespołu uczestniczą w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych.

Krystalizuje się własna metoda i styl pracy Zespołu, których głównymi cechami są:

- nasylenie programu matematyki elementarnymi zastosowaniami technicznymi charakterystycznych da kierunków studiów w Filii,
- elastyczny dobór środków metodycznych dostosowanych do możliwości rekrutowanych kandydatów;
- dbałość o wyższy poziom i stymulowanie wymagań pod kątem właściwej umiarkowanej selekcji studentów na pierwszym roku studiów.

Pracownicy Zespołu swoje osobiste pasje i zainteresowania włączają aktywnie w ogólny rytm pracy kulturalno-wychowawczej i Filii i tak: mgr. Wojciech Bieńko swoje pasje uzdolnienia literackie użytkuje w pracy z teatrem studenckim, doc. dr H. Adasiewicz swoje pasje i doświadczenia w sporcie łączy z organizacją pracy w AZS, zaś mgr Edwin Koźniewski rozwija swoje zainteresowania muzyczno-teatralne w organizacji wyjazdów pracowników i studentów na spektakle muzyczne i tea-

tralne do Warszawy i Łodzi. Dr Jerzy Żabowski jako wychowanek płockiej szkoły nawiązuje ścisły kontakt z nauczycielami matematyki Szkół Płocka i regionu organizując współpracę Zespołu ze szkołami. Zespół skupia coraz liczniejszą grupę młodych matematyków, którzy całkowicie wiążą swe życie zawodowe i osobiste z Filią i Płockiem.

c) Zespół Nauk Ekonomiczno-Społecznych

Integralną częścią procesu dydaktycznego w wyższych uczelniach, a m. in. w Filii PW od jej narodzin stanowiły nauki społeczno-ekonomiczne. Obejmują one następujące przedmioty: podstawy filozofii marksistowskiej; ekonomię polityczną; podstawy nauk politycznych; elementy wiedzy o pracy.

Wykładowcami tych przedmiotów początkowo była przeważnie kadra dojeżdżająca z Warszawy oraz częściowo pracownicy zatrudnieni na godzinach zleconych z Płocka.

Pierwszymi pracownikami Zespołu będącymi na etacie Politechniki Warszawskiej zatrudnionymi na stałe w Filii PW w Płocku od października 1971 r. byli: mgr Zinajda Trybulec i mgr Jerzy Kosmaczewski. W lutym 1972 r. na etat Filii PW został przyjęty mgr Józef Piotrowski, który wspólnie z mgr. Adolfem Pankiem prowadzili lektoraty podstaw nauk politycznych.

W październiku 1972 roku na etat wykładowcy podstaw nauk politycznych przechodzi mgr A. Panek, który jednocześnie przejmuje funkcję kierownika Zespołu Nauk Ekonomiczno-Społecznych Filii PW. Merytoryczną opiekę nad całością przedmiotów nauk ekonomiczno-społecznych sprawował Instytut Nauk Ekonomiczno-Społecznych Politechniki Warszawskiej pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Szefflera.

W październiku 1972 roku na etaty Filii PW do zajęć z ekonomii politycznej zostają przyjęte: mgr Irena Bielecka i mgr Marianna Pietralik. Prowadzą one z tego przedmiotu ćwiczenia ze studentami, zaś wykłady z tej dziedziny prowadzi dr Marek Wąsowicz. W latach następnych zostają zatrudnieni do Zespołu inni pracownicy naukowo-dydaktyczni. Obecnie skład Zespołu ukształtował się następująco: mgr Adolf Panek — kierownik Zespołu, prowadzi zajęcia z podstaw nauk politycznych, mgr Józef Piotrowski — starszy asystent, dr Jerzy Kosmaczewski — adiunkt, którzy także prowadzą zajęcia z nauk politycznych. Zajęcia z ekonomii politycznej prowadzą: mgr Irena Bielecka — starszy asystent, mgr Marianna Pietralik — starszy asystent, mgr Hanna Raczynska — starszy asystent oraz dr Marek Wąsowicz — adiunkt. Z filozofii marksistowskiej — mgr Jerzy Gawroński — starszy asystent i Kajetan Dobrosielski — starszy asystent. Elementy wiedzy o pracy prowadzą mgr Bożena Chorościńska-Cieśla oraz dr Józef Olszewski — na godzinach zleconych.

Wraz z rozwojem organizacyjnym Zespołu, rozwija się on także pod względem naukowym. Ukazują się liczne artykuły naukowe pracowników Zespołu w różnych periodykach naukowych, większość pracowników posiada już poważnie zaawansowane prace doktorskie, a Jerzy Kosmaczewski jako pierwszy pracownik Zespołu obronił pracę doktorską w grudniu 1976 roku.

Pracownicy Zespołu niezależnie od wypełnianych funkcji dydaktycznych aktywnie angażują się również w działalność społeczną tak wewnątrz uczelni, jak również na terenie miasta i województwa płockiego. Np. mgr Adolf Panek jest radnym wojewódzkiej rady narodowej, mgr Józef Piotrowski — miejskiej rady narodowej w Płocku, dr Jerzy Kosmaczewski pełni funkcję prezesa Miejskiego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w Płocku itp. Aktywność społeczna pracowników Zespołu wpływa m. in. z faktu, iż przyjęli oni w swej pracy dewizę konsekwentnego łączenia działalności naukowo-dydaktycznej z praktyką codziennego życia miasta, województwa i uczelni.

d) Zespół Dydaktyczny Języków Obcych

We współczesnym świecie w okresie rozwoju nauk technicznych wzrosła ranga procesów humanizacyjnych w tym również i rola nauki języków obcych. Znajomość bowiem języków obcych pomaga w objęciu szerokiej fali informacji naukowo-technicznej potrzebnej każdemu absolwentowi i pracownikowi dydaktycznemu wyższej uczelni technicznej. Wraz z rozpoczęciem nauki w Filii PW w Płocku rozpoczęła się również nauka języka rosyjskiego. Zajęcia z tego przedmiotu prowadzili lektorzy dojeżdżający do Płocka z uczelni macierzystej w Warszawie. Od początku roku akademickiego 1968/69 zostaje zatrudniona na etacie lektora języka rosyjskiego w Filii mgr Krystyna Wiśniewska, pełniąca równocześnie funkcje kierownika Zespołu.

Wraz z przejściem kierownictwa Zespołu przez mgr Krystynę Wiśniewską zaczęła się żmudna praca zdobywania i nagrywania materiałów fonicznych oraz dostosowania materiałów graficznych do laboratorium. Rozpoczęto opracowywać cały system dostosowany do potrzeb poszczególnych Oddziałów oraz stosować różne metody nauczania, które dałyby jak najlepsze rezultaty. Praktyka np. dowiodła, iż koncepcja wykorzystania laboratorium odnośnie języka specjalistycznego zdaje w Filii dobrze swój egzamin. Wraz z przejściem Filii na kształcenie w systemie magisterskim oprócz języka rosyjskiego wprowadzono naukę języków zachodnich: angielskiego, niemieckiego i francuskiego. Obecnie Zespół Dydaktyczny Języków Obcych stanowią następujący pracownicy dydaktyczni: mgr Krystyna Wiśniewska — wykładowca, która równocześnie kieruje pracą Zespołu, mgr Eleonora Białecka — wykładow-

ca, oraz lektorzy mgr Grażyna Szyke, Elżbieta Ceglaz, Maria Naworska, Witold Sitkowski oraz Andrzej Wieczorek.

Warunki pracy i nauki języków obcych w Filii są dobre. Oddanie do użytku gmachu przy ul. Łukasiewicza poprawiło znacznie bazę lokalową Zespołu Języków Obcych, m. in. umożliwiło to przydział sal poszczególnym wykładanym w Filii językom. Zostały stworzone pracownie językowe wyposażone w mapy, plany, schematy, co wytwarza określoną atmosferę sprzyjającą pogłębieniu wiedzy o danym języku i kraju.

Absolwent z tytułem magistra inżyniera powinien posiadać umiejętność dowolnej wypowiedzi bezpośredniej lub wysłuchania wykładu o tematyce specjalistycznej. Do realizacji tego celu służy oprócz podręczników z obudową taśmową, podręcznik dla automatyzacji zawartego w tekstach materiału językowego, czasopism fachowych i prasy także samokształcenia lektorów prowadzone raz w miesiącu w formie dyskusji.

Zastosowanie wszystkich dostępnych środków technicznych jest czynnikiem mobilizującym do uatrakcyjnienia zajęć językowych i podnoszenia efektywności nauczania. Przy współpracy z Ośrodkiem Telewizji Dydaktycznej Filii — Zespół zapoczątkował eksperyment nauczania przy pomocy magnetowidu. Prowadzi także współpracę z Instytutem Lingwistyki Stosowanej w Warszawie oraz Politechniką Gliwicką. Członkowie Zespołu pogłębiają wiadomości na szkoleniach językowych krajowych i zagranicznych, co owocuje lepszymi wynikami pracy ze studentami.

e) Zespół Wychowania Fizycznego i Sportu

Wychowanie fizyczne należące do przedmiotów obowiązkowych prowadzone było na studiach inżynierskich przez trzy semestry. W drugim roku pracy Filii jedynym pracownikiem etatowym prowadzącym zajęcia wychowania fizycznego ze studentami był mgr Edmund Niemczewski, który przeszedł za porozumieniem stron ze Studium Nauczycielskiego do pracy w Filii PW w maju 1968 r. Do podstawowych kłopotów pierwszego okresu zaliczyć należało brak sprzętu sportowego oraz nienajlepiej układające się stosunki z administracją Technikum Elektrycznego.

Współpraca z nauczycielami WF Technikum układała się natomiast dobrze. Dzięki ich pomocy studenci Filii korzystali ze sprzętu sportowego, rozgrywano pierwsze spotkania między studentami i uczniami klas starszych Technikum. Duże zainteresowanie sportem młodzieży studenckiej pozwoliło na uruchomienie w roku akad. 1969/70 zajęć fakultatywnych z piłki ręcznej i siatkówki.

Po likwidacji SN, budynki wraz z salą gimnastyczną zostają przekazane Filii PW. W oparciu o Statut Filii PW powołany zostaje Zespół

Wychowania Fizycznego. Pierwszym kierownikiem Zespołu, zresztą do dzisiaj nim kierującym, zostaje mgr E. Niemczewski. Rozumiejąc potrzeby Zespołu, kierownictwo Filii nie szczędzi funduszy na wyposażenie w niezbędny sprzęt i pomoce do wychowania fizycznego. Po zabezpieczeniu niezbędnego sprzętu do systematycznych zajęć, powstaje załączek wypożyczalni sprzętu sportowo-turystycznego. Rozrastają się również zajęcia fakultatywne, poza istniejącymi grupami gier sportowych, prowadzone są grupy dżudo, które cieszą się ogromną frekwencją i zainteresowaniem. Wśród studentek powstaje grupa uprawiająca dodatkowo siatkówkę. Do prowadzenia zajęć fakultatywnych i specjalistycznych oraz rozwoju sportu przyczyniło się w dużej mierze powstanie w listopadzie 1969 r. Klubu Uczelnianego AZS Filii PW w Płocku. W lutym 1970 r. Zarząd Główny AZS przyznaje Klubowi AZS Płock uprawnienia Klubu Środowiskowego AZS.

Działalność AZS nie ograniczała się tylko do pracy z usportowioną grupą studentów, ale przy ścisłej współpracy z Zespołem WF i Sportu organizowała zawody i rozgrywki dla wszystkich studentów. W pierwszych latach istnienia Filii nie organizowano jeszcze spartakiady uczelnianej. Reprezentanci Filii uczestniczyli w spartakiadach organizowanych przez Studium WF macierzystej uczelni w Warszawie.

Pierwszą spartakiadę na terenie Filii zorganizowano w 1971 r. Odtąd letnie spartakiady studentów stały się zasadą i stanowią podsumowanie całorocznej rywalizacji sportowej. Do ogólnej punktacji w podsumowaniu całorocznych wyników brane są również wyniki współzawodnictwa o najbardziej usportowiony Oddział Filii PW. Roczny kalendarz imprez uwzględnia przy tym następujące rozgrywki: mistrzostwa w piłce siatkowej I roku kobiet i mężczyzn, w piłce koszykowej mężczyzn, mistrzostwa reprezentacji Oddziałów (Instytutów) w piłce siatkowej kobiet i mężczyzn, w tenisie stołowym, pływaniu i w piłce ręcznej. Najbardziej usportowionemu Oddziałowi Filii wręczany jest puchar przechodni.

Rok 1973 przynosi zmiany organizacyjne Zespołu, które są konsekwencją Zarządzenia Ministra Nauki, Techniki i Szkolnictwa Wyższego zmieniające dotychczasowe Studium WF w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. W myśl zarządzenia następuje zmiana Zespołu WF Filii PW na Zespół WF i Sportu oraz wprowadza się obowiązkowe wychowanie fizyczne na wszystkich latach studiów, co powoduje konieczność zatrudnienia nowych nauczycieli.

W roku akad. 1976/77 w Zespole zatrudnionych było pięciu pracowników etatowych oraz jeden zatrudniony na godzinach zleconych. Pracownikami etatowymi Zespołu byli: mgr mgr E. Niemczewski, T. Witkowska, Z. Witkowski, Z. Ostrowski i St. Suliński.

Poza obowiązkowym wychowaniem fizycznym pracownicy Zespołu prowadzą następujące zajęcia w AZS: koszykówka, siatkówka ko-

biet, pływanie, rehabilitacja ruchowa i piłka nożna. Zajęcia prowadzone są w dwu własnych salach gimnastycznych, pływalni LO im. Wł. Jagiełły oraz szkole nr 7. Nadto Zespół prowadzi dobrze wyposażoną wypożyczalnię sprzętu turystycznego do turystyki zimowej i letniej.

f) Studium Wojskowe Filii PW

Wraz z powstaniem Filii PW powołano do życia Studium Wojskowe Filii. W latach 1967—70 szkolenie wojskowe studentów prowadzono w oparciu o bazę materiałowo-szkoleniową miejscowej jednostki wojskowej. Od 1970 r. prowadzi się szkolenie siłami własnymi Studium, przy doraźnym wykorzystaniu sprzętu, pomocy technicznej i kadrowej jednostki.

Od tego czasu prowadzi się równocześnie szkolenie według dwóch profilów: wojskowego i obronnego. W oparciu o własną rozwiniętą bazę, Studium Wojskowe prowadzi programową działalność szkoleniowo-wychowawczą, przygotowując młodzież studentką do zadań obronnych w charakterze oficerów rezerwy i instruktorów obrony cywilnej. Temu celowi służy system wychowania wojskowego i obronnego oraz tematyka zajęć społeczno-politycznych, w których przeważają elementy patriotyczno-obronne.

g) Ośrodek Telewizji Dydaktycznej.

Wspomaganie procesu nauczania poprzez telewizję miało miejsce w Filii PW w Płocku prawie od momentu jej powstania. Bowiern już w 1968 roku dzięki staraniom ówczesnego kierownika Filii doc. dr. E. Kowalczyka został zakupiony i zainstalowany w jednej z sal wykładowych system telewizji użytkowej. Zasadniczy człon tego systemu stanowiła kamera użytkowa umieszczona w statywie nad stołem wykładowy, która dawała możliwość rzutowania na ekrany 4 odbiorników telewizyjnych rozmieszczonych na bocznych ścianach sali, obrazów z książek, czasopism lub specjalnie spreparowanych materiałów podczas zajęć wykładowych. System ten cieszył się dużą popularnością u wykładowców i studentów Filii. Zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 15 maja 1970 r. został powołany w Filii PW w Płocku Ośrodek Telewizji Dydaktycznej. Uroczyste otwarcie Ośrodka miało miejsce 18 maja 1970 r. w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Telekomunikacji. Fakt otwarcia ośrodka nie był jednak równoznaczny z rozpoczęciem przezeń działalności edukacyjnej. Zaczęła się żmudna praca mająca na celu przygotowanie Ośrodka do pełnienia postulowanych przez władze oświatowe zadań.

Dopiero w marcu 1971 r. Ośrodek uzyskał pierwsze etaty. Zaś w kwietniu tegoż roku zarządzeniem Rektora Politechniki Warszawskiej powołana została Rada Ośrodka. W okresie pierwszej trzyletniej kadencji Rady została

wykonana adaptacja pomieszczeń Ośrodka. Przystosowano wówczas jedną z sal wykładowych do roli studia telewizyjnego. Od momentu powstania Rady czyniono również zabiegi w celu uzyskania aparatury telewizji studyjnej umożliwiającej tworzenie audycji telewizyjnych. Aparaturę takową Ośrodek nieodpłatnie przejął w styczniu 1974 r. z Komitetu ds. Radia i Telewizji. Ponieważ w maju 1974 roku zakupiono również dwa magnetowidy MTV 10 produkcji ZR „Kacprzaka”, przeto można uznać, że w tym okresie Ośrodek uzyskał zdolność emisyjną (w zakresie technicznych możliwości realizacji i rozpowszechnienia teleaudycji).

Z dniem 1 czerwca 1974 r. po raz pierwszy

w okresie istnienia Ośrodka został mianowany jego kierownik. Stanowisko to objął mgr inż. Mariusz Portalski, który poprzednio był pracownikiem naukowo-dydaktycznym na Oddziale Mechanicznym Filii PW i współuczestniczył we wszystkich pracach Ośrodka od momentu jego powstania. W czerwcu 1974 r. otrzymali również nominacje z rąk Rektora PW członkowie drugiej kadencji Rady Ośrodka. Przewodniczącym RO został Prorektor PW ds. Filii w Płocku doc. dr inż. Andrzej Bukowski.

Powyższe posunięcia pozwoliły na rozpoczęcie w roku akademickim 1974/75 regularnej działalności Ośrodka w zakresie wdrażania telewizyjnych środków przekazu do procesu kształcenia.

TADEUSZ ŻUK

Badania naukowe i współpraca z przemysłem

W pierwszym okresie działalności Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku przeważała praca dydaktyczna. Jednak z każdym rokiem coraz bardziej zdawano sobie sprawę z tego, iż działalność wyższej uczelni nie może ograniczać się tylko do nauczania i wychowywania. Chcąc zachować wysoki poziom, uczelnia musi równoległe prowadzić działalność naukową; uczelnia zaś techniczna — także działalność dla przemysłu, polegającą na wykonywaniu zleconych badań i projektów. Uczelnia jedynie wtedy może prawidłowo funkcjonować, jeśli między tymi kierunkami działalności zachowane są właściwe proporcje. Każde ich zachwianie prowadzi w konsekwencji do obniżenia poziomu uczelni i poziomu wiedzy jej absolwentów.

Tak więc już od pierwszych lat powstania władze płockiej uczelni, organizacja partyjna, związkowa i cała kadra nauczająca coraz silniej domagały się stworzenia odpowiednich warunków laboratoryjnych i odpowiednich bodźców dla zintensyfikowania pracy naukowo-badawczej. Pracy, którą prowadzono by w oparciu o potencjał płockiego przemysłu i która służyłaby jego potrzebom.

Wytyczną w działalności na odcinku badań naukowych i współpracy z przemysłem stała się Uchwała VI Zjazdu PZPR, która m. in. stwierdzała: „Nauka powinna być jednym z głównych czynników kształtujących oblicze naszego kraju. Jej rozwój musi odpowiadać dzisiejszym i przyszłym potrzebom społeczeństwa socjalistycznego w dziedzinie gospodarki, kultury, oświaty i warunków życia człowieka”.

Biorąc pod uwagę powyższe założenia, starano się uformować tak kierunki działania, aby pozwalały na optymalne powiązanie wszelkich poczynań w dziedzinie badań naukowych ze środowiskiem przemysłowym regionu płockiego. Wśród podstawowych kierunków działania szczególna uwaga została zwrócona na:

- stopniowe rozszerzanie współpracy z kluczowymi zakładami przemysłu płockiego przez zawieranie wieloletnich, dwustronnych umów;
- wzrost ilości i wartości tematów naukowo-badawczych, które zapewniłyby właściwy rozwój naukowy młodej kadry dydaktycznej Filii PW w Płocku;
- pełniejsze włączenie potencjału badawczego Uczelni w realizację zadań zmierzających do rozwoju postępu technicznego i badań naukowych w środowisku płockim.

Realizacja powyższych kierunków działalności w minionym X-leciu przebiegała pomyślnie. Wyrazem tego są dwustronne umowy dotyczące zasad współpracy badawczej, wdrożeniowej i dydaktycznej (tabl. 1).

Oprócz umów wieloletnich podanych w tablicy 1 aktualnie poszczególne Instytuty Filii PW w Płocku współpracują z 26 innymi instytucjami z całego kraju (przeważnie z placówkami o charakterze naukowo-badawczym), prowadząc łącznie 50 tematów, z których:

- 8 tematów dotyczy problemów rządowych;
- 14 tematów dotyczy problemów węzłowych;
- 21 tematów dotyczy problemów resortowych i branżowych;